

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2

FACTORS PREDICTING DIABETES SELF-MANAGEMENT BEHAVIOR AMONG PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS TYPE 2

สุภาพร เพ็ชรอาวุธ 5038126 NSFN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: นันทิยา วัฒนา, Ph.D. (Nursing), นันทวัน สุวรรณรูป, Ph.D. (Nursing)

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสาธารณสุข ซึ่งทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆตามมาจากการที่ไม่สามารถควบคุมโรคได้ ซึ่งพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเอง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการควบคุมโรคเบาหวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สมรรถนะแห่งตน และปัจจัยระหว่างบุคคล ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว การสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และเข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดระนอง ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 88 คน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์สมรรถนะแห่งตน แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนจากครอบครัว แบบสัมภาษณ์การสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพ และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมSPSS version 17 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 79.5) อายุเฉลี่ย 56 ปี (S.D. = 11.9 ปี) มีระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นเบาหวานส่วนใหญ่ประมาณ 1-6 ปี ร้อยละ 67.1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ อายุ เพศ สมรรถนะแห่งตน การสนับสนุนจากครอบครัว และการสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองได้ ร้อยละ 34.4 ($R^2 = 0.344$, $F = 10.715$, $p = .000$) เมื่อวิเคราะห์แต่ละตัวแปร พบว่า สมรรถนะแห่งตนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองได้สูงสุด ($\beta = .509$, $p = .00$) รองลงมา คือ การสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพ ($\beta = .229$, $p < .05$) และอายุ ($\beta = -.206$, $p < .05$) ตามลำดับ ส่วนเพศ และการสนับสนุนจากครอบครัว พบว่าไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ได้

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรพัฒนากิจกรรม หรือโปรแกรมการดูแลผู้ป่วยที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วย มีสมรรถนะแห่งตน และส่งเสริมให้มีการสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงอายุที่แตกต่างกันของผู้ป่วยในการดูแลผู้ป่วย เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

คำสำคัญ: พฤติกรรมการจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเอง / โรคเบาหวานชนิดที่ 2 / สมรรถนะแห่งตน / การสนับสนุนจากครอบครัว / การสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่สุขภาพ

FACTORS PREDICTING DIABETES SELF-MANAGEMENT BEHAVIOR AMONG PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS TYPE 2**SUPAPORN PHETARVUT 5038126 NSFN/M****M.N.S (FAMILY NURSE PRACTICITIONER)****THESIS ADVISORY COMMITTEE: NANTIYA WATTHAYU, Ph.D. (Nursing),
NUNTAWON SUWONNAROOP, Ph.D. (Nursing)****ABSTRACT**

Diabetes mellitus is a major public health problem. Uncontrolled diabetes mellitus can lead to serious health problems. Diabetes self-management is a crucial component of diabetes care for patients to effectively control diabetes and prevent complication. The present research aimed to investigate factors predicting diabetes self-management of patients with diabetes mellitus type 2. The factors could be divided into personal factors (age, gender, and self-efficacy) and interpersonal factors (family support and patient-provider communication). The study sample consisted of 88 patients with diabetes mellitus type 2 who were diagnosed by physicians and who sought treatment at the outpatient clinic of the community hospital in Ranong province. The subjects who met the inclusion criteria were recruited by means of simple random sampling. The instruments used in data collection consisted of a demographic characteristics questionnaire, self-efficacy questionnaire, family support questionnaire, patient-provider communication questionnaire, and the diabetes self-management of diabetes mellitus type 2 patients questionnaire. Data were analyzed using SPSS Program version 17 involving descriptive statistics, Pearson' product moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The findings revealed that diabetes mellitus type 2 patients were mostly female (79.5%), their mean age was 56 years (S.D. = 11.9 years), and they have had diabetes mellitus type 2 for one to six years (67.1%). Altogether, 34.4% ($R^2 = 0.344$, $F = 10.715$, $p = .000$) of the variability in diabetes self-management was predicted by age, gender, perceived self-efficacy, family support, and patient-provider communication. Only three of the predictors such as self-efficacy, patient-provider communication, and age contributed significantly to prediction of diabetes self-management. Gender and family support could not predict diabetes self-management of patients with diabetes mellitus type 2. When evaluating the importance of each variable, the findings showed that self-efficacy ($\beta = .509$, $p = .00$) has more influence on diabetes self-management, follow by patient-provider communication ($\beta = .229$, $p < .05$) and age ($\beta = -.206$, $p < .05$).

Based on the study findings, it is recommended that activities or programs to promote diabetes mellitus type 2 patients' self-efficacy and patient-provider communication should be developed. Differences in the age of patients should be taken into account when developing such activities or programs to ensure appropriateness and effectiveness of diabetes self-management for diabetes mellitus type 2 patients.

**KEY WORDS: DIABETES SELF-MANAGEMENT / DIABETES MELLITUS TYPE 2 /
SELF-EFFICACY / FAMILY SUPPORT / PATIENT-PROVIDER
COMMUNICATION**

158 pages